מתני' אהביאו לפניו מליח (b) תחלה ופת

עמו מברך על המליח ופומר את הפת שהפת מפלה לו יוה הכלל כל שהוא עיקר

ועמו מפלה מברך על העיקר ופומר את המפלה: גבו' ומי איכא מידי דהוי מליח

עיקר ופת מפלה אמר רב אחא בריה דרב

עוירא אמר רב אשי באוכלי פירות גנומר

שנו יאמר רבה בר בר חנה כי הוה אזלינן

בתריה דרבי יוחגן למיכל פירות גנוסר כי

הוינן בי מאה מנקטינן ליה לכל חד וחד

עשרה עשרה וכי הוינן בי עשרה מנקטינן

ליה כל חד וחד מאה מאה וכל מאה מינייהו

יהוה מחזיק להו צנא בר תלתא סאוי יואכיל

להו ומשתבע דלא מעים זיונא זיונא ס"ד

אלא אימא מזונא רבי אבהו אכיל עד דהוה

שריק ליה דודבא מאפותיה ורב אמי ורב

אםי הוו אכלי עד דנתור מזייהו רשב"ל הוה

אכיל עד דמריד ואמר להו רבי יוחנן לדבי

נשיאה והוה משרר ליה רבי יהודה נשיאה

באלושי אבתריה ומייתי ליה לביתיה כי

אתא רב דימי אמר עיר אחת היתה לו לינאי המלך בהר המלך שהיו מוציאים ממנה

ששים רבוא ספלי מרית לקוצצי תאנים מע"ש

לע"ש כי אתא רבין אמר אילן אחד היה לו

לינאי המלך בהר המלך שהיו מורידים

ממנו ארבעים סאה גוזלות משלש בריכות

בחדש כי אתא ר' יצחק אמר עיר אחת

היתה בארץ ישראל וגופנית שמה שהיו בה

שמנים זוגות אחים כהנים נשואים לשמנים

זוגות אחיות כהנות ובדקו רבנן מסורא ועד

נהרדעא ולא אשכחו בר מבנתיה דרב חסדא

דהוו נסיבן לרמי בר חמא ולמר עוקבא בר

חמא ואע"ג דאינהי הוו כהנתא אינהו לא הוו

כהני אמר רב כל סעודה שאין בה מלח אינה

סעודה אמר רבי חייא בר אבא א״ר יוחנן כל

סעודה שאין בה ישריף אינה סעודה:

מתני' אכל ענבים ותאנים ורמונים מברך

אחריהם שלש ברכות דברי רבן גמליאל

וחכ"א ברכה אחת יי(מעין שלש) ר"ע אומר

אפי׳ אכל שלק והוא מזונו מברך עליו ג׳

ברכות יהשותה מים לצמאו מברך שהכל

קמד א מיי פ"ג מהלי נרכות הלכה ה נרכות הנכה ה והלכה ז סמג עשין כח טוש"ע או"ח סימן ריב סעיף א: קבוח ב מיי שם הל' ג והלכה יא סמג שם

טוש"ע או"ח סי׳ רח סעיף א הל' יד סמג שם טוש"ע שם [סעיף י-יב]: קבוז ד מיי׳ וסמג שס

רבינו חננאל

מתני׳ [הביאו לו מליח. היינו ספלי טרית]. באוכלי פירות גנוסר שמתוקים מאוד והאוכלם שמחוקים מאוד האוכלם אוכל דבר מליח עמהם, כדאמרינן לקמן שהיו נותנין ספלי טרית לקוצצי תאנים, ואותו מליח עיקר, שאי אפשר לאוכלי פירות גיוומר כלא הח. והפח עצמו אינו אלא ללפת בו המליח. אינו אלא ללפת בו המליח. זיונא סלקא דעתך. [עי' פי' ר"ח עירובין ל, א]. [עיר אחת היתה לו לינאי המלך . שהיו מוציאים ממנה שאוכלין מפירות גנוסר הרבה למרק האכילה שבמעיו, אי נמי דנגרריה שבמעיו, אי נמי דנגרריה לליביה]. מתנו' אכל ענבים ותאנים ורמונים מברך עליהם שלש ברכות דברי רבן גמליאל וחכמים . אומרים ברכה אחת מעיו אומוים בוכרו אוווג מבין שלש. ואסיקנא כל שהוא מחמשת המינים, שהוא מין דגן חטה ושעורה כוסמת שבולת שועל ושיפון, והן מבושליז. בתחלה ומברדו מבושלין, בוחולה (מבון) בורא מיני מזונות ולבסוף ברכה אחת מעין שלש. והוא ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם על המחיה ועל הכלכלה ועל תנובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה ברית ותורה חיים ומזון, על שהוצאתנו מארץ מצרים, רחם ה' עלינו ועל ישראל עמך ועל עירך ועל ישראל עמך ועל עירך ועל נחלתך ועל היכלך ועל מזבחך ועל מקדשך, ובנה עירך במהרה בימינו ונחמנו בה, כי אל טוב ומטיב אתה ברוך אתה ה' על הארץ ועל המחיה. וכל שהוא משבעת המינים ואינו מין דגן, המינים ואינו מין דגן, בתחלה מברך בורא פרי העץ ולבסוף על העץ ועל פרי העץ וכרי. ביין תחלה בורא פרי הגפן ובסוף על הגפן ועל פרי הגפן וכו׳. וחותם בחוצה לארץ בא״י על הארץ ועל הפ ובארץ ישראל על ז ועל פירותיה. אבל מיני פירות כגון אתרוגין ותפוחין ואגוזין ושקדים וכיוצא בהן, שאינו מיני מזונות, בתחלה מברך בורא פרי העץ ולבסוף בורא נפשות [רבות]. דאכל מיני מזונות ופרי העץ . ושתה יין, מברך ברוך אתה ה׳ על המחיה ועל הכלכלה. על הגפן ועל פרי הגפן, ועל העץ ועל פרי העץ, ועל תנובת השדה ועל ארץ . חמדה טובה וכולי, וחותם ברוך אתה ה' על הארץ ועל ברוך אתה ועל הגפן ועל פרי המחיה ועל הגפן ועל פרי העץ ושפיר דמי. ולא הוי כי האי גוונא חותם כשתים, דאמרינן אין חותמין בשתים, מאי טעמא שהארץ היא המוציאה את הגפן וכל פרי העץ.

שנחלש מפני מתיקות הפירות והפת שלאחריו טפל ואינו בא אלא בשביל המליח וא״ת פירות הוי עיקר ומליח טפל ולבריך

א"נ בשעה שאכל פירות גנוסר לא היה שם עדיין מליח ופת דלא היה יודע שיחלש לבו מחמת המתיקות: מברך על המליח. ואף על גב דאשמעינן דפת פוטר

את הפרפרת אינטריך לאשמעינן דפעמים דפת טפל: רבי עקיבא אומר אפי' אכל שלק והוא מזונו כו'. ולא דמי לההיא דלעיל (דף לו.) דר"ג נתן רשות לר"ע לברך וכו׳ דשאני הכא דאיקבע מזוניה עליה: על העץ ועל פרי העץ. אבל על היין מברכים על הגפן ועל פרי הגפן דכיון דיין קובע ברכה לעלמו משום חביבותיה הוא הדין לאחריו ובחתימה יש שחותמין על הארץ ועל הפירות ויש שחותמין על הגפן ועל פרי הגפן מיהו לכאורה משמע דא"ל לשנות החתיתה שהרי אין אנו משנין רק לומר פרי הגפן במקום פרי העץ אבל בעלמא היכא דלא מברכינו על העץ אלא בסתמא על הארץ ועל הפירות ביין נמי אין לשנות ובס׳ המיימוני מלריך להזכיר בה מעין המאורע בשבת ובי"ט וכן משמע בירו׳ ומיהו לא נהגו העולם כן ויכול להיות מה שמזכירים מעין המאורע היינו דוקא בימיהם שהיו רגילין לקבוע איין ואמיני פירוח אבל החידנה לה קבעי ופר״ח היכה דחכיל מיני מזונות לגון דייסא ותאנים ושתי חמרא מברך ברוך אתה ה' אמ"ה על המחיה ועל הכלכלה על הגפן ועל פרי הגפן ועל העץ ועל פרי העץ ועל תנובת השדה וכו' וחותם בא"י אמ"ה על הארץ ועל המחיה ועל הפירות

המוליאה המחיה והפירות: אינהן מיכל אכלי ואנן מברכין.

ולא הוי חתימה בשתים דהארץ היא

משמע שאין נראה למקשן שידברו האמוראים דבבל בשביל בני ארץ ישראל כי כך פר"ת גבי (קדושין כט:) לעולם ישא אשה ואחר כך ילמוד תורה ותנא אחריתי ילמוד ואחר כך ישא אשה ומסיק הא לן והא להו ופירש ר"ת דר' יוחנן היה מדבר בשביל תלמידיו שהיו מבבל דשמא הכא קים ליה למקשן דבאותה שעה שאמר רב חסדא הא מילתא לא היה לפניו שום תלמיד מח"י וכן לא שום תלמיד מבבל לפני רבי יוחנן וא"כ לא היה מזכיר רב חסדא שהיה מבבל כי אם לבני בבל ולהכי פריך היאך יברכו בני בבל על הארץ ועל פירותיה משמע דקאי דוקא על פירות של ארך ישראל והם אינם אוכלים אותן:

עבידנא

מתני' מליח. כל דבר מלוח: גמ' פירום גנוסר. פירות באובלי פירות גנוסר שנו. שהמליח עיקר שהוא בא להשיב הלב ארץ ים כנרת חשובים מן הפת: זיונא. משמע מידי דבר אכילה: מונא. דבר הסועד: דשריק דודבא מאפוחיה. שהזבוב מחליק ממלחו. מחוך להלת פנים בשרו מחליק: **עד דמריד.** דעתו מטרפת: על הפירות ולפטר כולהו וי"ל דמיירי שלא אכל הפירות באותו מעמד

> בחלושי. חוכלוסי בני חדם: ספלי טרית. ספלים מלאים חתיכות דג חתוך שקורים טונינ״א: לקוללי תאנים. לתאכל פועלים שקוללים תאנים והיו מרובים עד שכל אלו לריכין להם למאכל: בריכות. קובייא"ש בלע"ו: משלש בריכות בחדש. ג' פעמים בחדש מורידים ממנו כך: שמנים זוגות אחים. שנים שנים אחים היו כולם וכן נשותיהם: שריף. תבשיל לח שיש בו מרק כמו שורפה חיה י: מתני' מנרך אחריהם ג' ברכות. ר"ג לטעמיה דאמר לעיל בפירקין (דף לז.) כל שהוא מז' המינים מברך אחריו ג' ברכות: אפילו אכל שלק. של ירק: והוא מזונו. שסמך עליו למזון: וחסרוגן. לרכי ספוקן: גמ' וברכת. אכולהו קאי ובההוא קרא ג' ברכות רמיזי כדאמרינן בפרק שלשה שאכלו (לקמן דף מח:): ארן הפסיק הענין. ולא קאי וברכת אלא אלחם דסמיך ליה: ור"ג ההוא. הפסקה לפרושי חטה דכתיב בקרא קמא אתא ולמעוטי שאם כססה כמות שהיא אין זו בכלל ברכה אא"כ עשאה לחם: המשת המינים. כולם מין דגן חטין ושעורין וכוסמין ושבולת שועל ושיפון. כוסמין מין חטה שבולת שועל ושיפון מין שעורה: מברך עליו ב"מ מזונות. אם עשאו תבשיל: כל שהוא מו׳ המינים. משאר ז' המינים האמורים בפסוק ואינו מין דגן: אפרי דעץ על העץ ועל פרי העץ ועל ארץ חמדה טובה ורחבה. אתרוייהו קאי כולה עד סופה: רב חתים בר"ח כו'. אע"ג דדמיא לתרתי: הכא מאי. מי מחתמינן בתרתי כהאי גוונא כגון על הארץ ועל הפירות ולא הויא חתימה בשתים ממש כדמפרש לה בפרק שלשה שאכלו (לקתן דף תט.): הא לן והא להו. רב חסדה מבבל ובבבל חתמי על הארץ ועל פירותיה ור' יוחגן מארץ ישראל והתם חתמי על הפירות: ואנן מברכינן. על פירותיה אחרך ישראל לחודה קאי ואנן לא אכלינן מינייהו ומברכים עלייהו:

נהיה בדברו ר' מרפון אומר ייבורא נפשות רבות וחסרונן: גמ" מ"מ דר"ג דכתיב יארץ חמה ושעורה וגו' וכתיב ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם וגו' וכתיב יואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך ורבגן ארץ הפסיק הענין ור"ג גמי ארץ הפסיק הענין ההוא מבעי ליה ∘למעומי הכוסם את החמה א"ר יעקב בר אידי א"ר חנינא יכל שהוא מחמשת המינין בתחלה מברך עליו במ"מ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש אמר רבה בר מרי אריב"ל כל שהוא משבעת המינין בתחלה מברך בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש א"ל אביי לרב דימי מאי ניהו 🖾 ברכה אחת מעין שלש א"ל יאפירי דעץ על העץ ועל פרי העץ ועל תנובת השדה ועל ארץ חמדה מובה ורחבה שהנחלת לאבותינו לאכול מפריה ולשבוע ממובה רחם ה' אלהינו על ישראל, עמך ועל

קופרא

ירושלים עירך ועל מקדשך ועל מזבחך ותבנה ירושלים עיר קדשך במהרה בימינו והעלנו לתוכה יושמחנו בה כי אתה שוב ומטיב לכל דחמשת המינין על המחיה ועל הכלכלה ועל תנובת השדה יושמחנו בה כי אתה שוב ומטיב לכל דחמשת כו' וחותם על הארץ ועל המחיה מיחתם במאי חתים כי אתא ו-1 רב דימי אמר רב חתים בר"ח ברוך מקדש ישראל וראשי חדשים הכא מאי רב חסדא אמר על הארץ ועל פירותיה ור' יוחנן אמר על הארץ מקדש ישראל וראשי חדשים הכא מאי רב חסדא אמר על הארץ ועל פירותיה ור' יוחנן אמר על הארץ ועל הפירות א"ר עמרם יולא פליגי הא לן והא להו מתקיף לה ר"ג בר יצחק אינהו אכלי ואנן ועל הפירות א"ר עמרם יולא פליגי הא לן והא להו מברכין יאלא איפוד רב חסדא אמר על הארץ ועל הפירות ר' יוחגן אמר על הארץ ועל פירותיה

א) לעיל לה: מא., ב) עירובין ל. ג) ל"ל לא הוה רש"ל. ד) ואכיל להו לכולהו כצ"ל רש"ל, ה) ומפיל מא לכומא כנייל רש"ל, ה) נצ"ל שרף פיי שמפיג את המאכל שבמעיי ערוך], ו) ס"א ל"ג, ז) עירובין יד:, **ה**) וע' תוס' לעיל לו. ד"ה בורא ותוס' לקמן מה. ד"ה ר"ט], ט) [ושמחנו בבנינה כי ל שן, של ן שלוני לכנים ל אתה ה' טוב וכו'ן, י) שבת ט: יומא כא: ביצה ה. תעני' ד: קדושין כט: סוכה מח. [לעיל ה: ביצה יד: סוכה לו. ב"מ הז. . ב"ב קמו.], ל) [ע"ו כט:], תורה אור השלם ו. אַרֵץ חַטָּה וּשְערָה וְגַפַּן

אֶרֶץ חִשְׁה וּשְעַרְה וְּנְבֶּן וּתְאַנָה וְרְפוֹון אֶרֶץ זִית שֶׁמֶן וְדְבָש: אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא לְא תָחָסַר כֹּל בָּה אֶרֶץ אַשֶּׁר בִּל בָּה אֶרֶץ אַשֶּׁר אַבְנָיְהְ בַּרְוֹל

וּמַהָּרֶיָּהְ הַּחְצב נְּחְשָׁת: 2. וְאָכַלְתְּ וְשְׁבְעִתְּ וּבַּרִכְּהָ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךּ עֵל הָאָרֶץ הַטּבָה אֲשֶׁר נָתַן לְךִּ: י. דררים חי

ימהַרֶּרֶיהָ תַּחְצב נְחשֶׁת:

הגהות הב"ח (א) במשנה מלים בתחלה:

גליון הש"ם , גם' למעומי הכוסם את החמה. ע' לעיל ל"ז ע"א תוס' ד"ה הכוסס:

הגהות הגר"א

מאי ניהו ברכה א' מעיו ג'. נ"ב א"ל דחמשת מינים על המחיה ועל הכלכלה כו' עד טוב ומטיב לכל וחותם על הארץ ועל המחיה אפירי דעד החרץ ועל התחיה חפירי דען על העץ ועל פרי העץ.
דחתרא על הגפן ועל פרי
הגפן, מיחחם כתאי חחים רב
הנפן מיחחם כתאי חחים רב
רייף ורא"ש ולגיי שלנו צ"ע
לתה לא סשט עתרי מיינים: נהה לח פשט לחה לחיט. [ב] שם (כי אמא רב דימי א"ר חמים בר"ח ברוך מקדט ישראל ור"ח הכא מאי) מא"מ:

לעזי רש"י

טונינ"א. טוּנה. קובייא"ש [קובידי"ש]. להקה.

מוסף רש"י

. פירות גינוסר. ארץ ים כנרת פירות גיבוסר. מרן יס כנרת ופירומיה מתוקין (עורבין ל.). צנא. סל (חולין ח.). דלא טעים זיונא. לא אכלמי לשונע ועדיין אני רעב (שם). מזייהו. שערומיהס (חגילה מד. ועוד). ברכה אחת מעין שלש. כלומר אחת היא שהיא דוגמא ודומה לשלש שהים דוגמה ודומה נשנט ברכות דברכת המזון שהיל דאורייתא כדאמרינן (לקמן מח:) ואכלת ושבעת וברכת מח:) וחלכת ושבעת וברכת את הי אלהיר,זו ברכת הזן, דקאי אאכלת ושבעת דלעיל. כלותר אאכילתך ואשביעתך ברכהו, על הארץ הטובה זו ברכת הארץ, אשר נתן לך זו בונה ירושלים, הטוב והמטיב ביבנה חיקנוה ואינה והמטיב ביבנה חיקנוה ואינה מן המנין, והני חלתא אלחם כחיבי, דכחיב לעיל מיניה ארן אר לא במחכנות תאכל בה לחם, להכי מברכין עליה שלש ברכות שלמות. אבל שמש כרכות החשיבי בשבח אמיני פירות החשיבי בשבח ארץ ישראל לא בעינן שלמות אבל מעין שלש סגי להו מידור רש״י סי׳ קט, הפרדס) שהכל נהיה בדברו. לפניו.

שהכר גהיה בדברו. נפניו, שרובין לא ללום ערובין מערובין מירובין בירובים במונה לא ללום ערובין ערובין מונה בירוב מערובין מונה בירוב מבירוב מונה לא לוס ערובין מונה בירוב בי